

cases, subjective mikrochynnykamy violation of the functional impact of the family for the child.

Key words: socialization, family socialization, family, dysfunctional family, socialization processes, child deprivation, social behavior, social competence, social integrity.

Отримано 04.05.2016

УДК 06.051:69

Н. В. Синюк
nvs1977@mail.ru

ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ СТАТИСТИКИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

Синюк Н. В. Основні завдання соціальної статистики під час вивчення соціального захисту населення України. У статті висвітлені питання демографічної кризи та низького рівня розвитку населення України. Показники соціального розвитку та соціальної стабільності мають критично низькі значення. З кожним роком чисельність населення України зменшується, соціальний захист слабшає, а умови життя та розвитку змінюються лише у гірший бік. Програми соціального розвитку України мають поверхневий характер та не завжди втілюються в життя. Соціальний захист слабшає з кожним роком, навіть ті люди, які мають роботу та житло не відчують себе у безпеці та не мають впевненості у завтрашньому дні. У статті наведено завдання соціальної статистики під час вивчення соціального захисту населення України, проаналізовано деякі основні показники, а також запропоновано ряд заходів соціального захисту та соціальної підтримки населення.

Основними завданням соціальної статистики під час вивчення соціального захисту населення на нашу думку є одержання та аналіз даних щодо: чисельності і структури населення, яке потребує соціального захисту; діючої системи соціального захисту й рівнів охоплення цією системою різних груп населення; розмірів виплат різним категоріям населення, охопленого заходами соціального захисту; відповідності виплат соціальним нормативам споживання. Вирішення основних завдань соціальної статистики під час вивчення соціального захисту населення України є невід'ємною складовою ефективного функціонування держави та її соціальної політики, головною функцією якої є забезпечення високих стандартів рівня і якості життя, а також підтримки незахищених верств населення.

Ключові слова: соціальний захист, соціальна допомога, соціальне забезпечення, соціальне обслуговування, соціальне страхування, соціальні гарантії, мінімальна заробітна плата, пенсії, пільги, субсидії, індекс споживчих цін, соціальна програма.

Сынюк Н. В. Основные задачи социальной статистики во время изучения социальной защиты населения Украины. В статье освещены вопросы демографического кризиса и низкого уровня развития населения Украины. Показатели социального развития и социальной стабильности должны критически низкие значения. С каждым годом численность населения Украины уменьшается, социальная защита ослабевает, а условия жизни и развития меняются только в худшую сторону. Программы социального развития Украины имеют поверхностный характер и не всегда воплощаются в жизнь. Социальная защита ослабевает с каждым годом, даже те люди, которые имеют работу и жилье не чувствуют себя в безопасности и не имеют уверенности в завтрашнем дне. В статье приведены задачи социальной статистики при изучении социальной защиты населения Украины, проанализированы некоторые основные показатели, а также предложен ряд мер социальной защиты и социальной поддержки населения.

Основными задачами социальной статистики при изучении социальной защиты населения на наш взгляд является получение и анализ данных о: численности и структуре населения, нуждающегося в социальной защите; действующей системе социальной защиты и уровне охвата этой системой различных групп населения; размеров выплат различным категориям населения, охваченного мероприятиями социальной защиты; соответствии выплат социальным нормативам потребления. Решение основных задач социальной статистики при изучении социальной защиты населения Украины является неотъемлемой составляющей эффективного функционирования государства и его социальной политики, главной функцией которой является обеспечение высоких стандартов уровня и качества жизни, а также поддержки незащищенных слоев населения.

Ключевые слова: социальная защита, социальная помощь, социальное обеспечение, социальное обслуживание, социальное страхование, социальные гарантии, минимальная заработная плата, пенсии, льготы, субсидии, индекс потребительских цен, социальная программа.

Постановка проблеми. Забезпечення достатнього життєвого рівня кожному громадянину гарантовано Конституцією України. Саме тому соціальний захист населення як інструмент підвищення рівня життя є найважливішою ланкою діяльності уряду й індикатором ефективності соціальної політики держави. Сучасна соціальна політика України

потребує значних змін та покращень. Соціально незахищені групи населення, такі як пенсіонери, інваліди, молоді спеціалісти, які щойно закінчили вищі навчальні заклади, матері–одиначки та багатодітні родини не відчують соціальної підтримки. Ті соціальні програми, що спрямовані на їх підтримку мають більш поверхневий характер. За останні роки з'явилося декілька соціальних програм, щодо підтримки молодих матерів, проведення міських та обласних конкурсів серед студентів на кращий бізнес план, інноваційний проект тощо, виникнення пенсійних програм у деяких аптеках країни, що надають знижку відповідно до пенсійного посвідчення [5]. Але, зважаючи на відсоткову характеристику та результати опитувань, дуже мала частка соціально незахищеного населення приймає участь у цих програмах та отримує певні додаткові можливості завдяки ним. Пріоритетом соціальної політики держави має бути підтримка сімей із дітьми [1]. Сьогодні велика кількість сімей відчуває на собі негативний вплив фінансової скрути. Майже відсутній середній клас населення. Більшість українців мають обмежені можливості дати своїм дітям якісну освіту, забезпечити повноцінний фізичний і творчий розвиток. На даний момент Україна активно намагається відповідати стандартам європейської держави, вступити до Євросоюзу та підвищити рейтинги та значення соціально-економічних показників. Владою поставлено мету – досягти структурної модернізації економіки за рахунок вирішення низки завдань. В першу чергу, завдяки створенню клімату, сприятливого для підприємництва та бізнес-ініціативи, стабілізації державних фінансів і формування стійкої фінансової системи, модернізації інфраструктури та реформування ЖКГ, підвищення рівня енергетичної безпеки, імпортозаміщення і розвитку внутрішнього ринку, створення ринку землі. Успіх цих перетворень є ключем для досягнення національної конкурентоспроможності, забезпечення стійкого економічного та соціального зростання [3]. Існує багато моментів соціальної політики, які треба переглянути, виділити нові важелі впливу на економічний розвиток країни, посилення соціального захисту та покращення умов життя.

Сьогодні розвинена система соціального захисту населення є невід'ємною складовою соціальної політики держави, головною функцією якої є забезпечення високих стандартів рівня і якості життя населення. Недостатня вивченість та нерозробленість питання щодо механізму фінансування соціального захисту населення України, необґрунтованість проблем існуючої системи соціального захисту, вимагають подальшого теоретичного осмислення. Актуальність досліджуваної проблеми продиктована низьким рівнем життя та високими показниками бідності в Україні, які не сприяють підвищенню рівня соціального захисту. В статті проаналізовано основні показники соціального розвитку населення та запропоновано внесення нових, не менш актуальних.

Аналіз останніх досліджень. Проблематика підвищення існуючих соціальних показників та моделювання різноманітних стратегій та програм для більш чіткої характеристики соціальних процесів є

актуальною тематикою для сучасних наукових видань. Багато уваги даним соціальних показників розвитку країни та покращенню їх значень присвячено у роботах вітчизняних вчених таких, як Калінеску Т.В, Ліхоносова Г.С., Матросова Л.М., Зеленко О.О, Булеєв І.П. У своїй статті Корвецький О.Д. підкреслює, що перспективи досягнення посткризової стабілізації суспільно-економічного стану в Україні та подальших прогресивних змін залежать як від позитивної макроекономічної динаміки, так і від вирішення соціально- демографічних проблем, зокрема поліпшення соціально-економічної структури населення, забезпечення належних умов для формування й реалізації трудового потенціалу, підвищення значень показників соціального розвитку країни в цілому. Також Міценко І.В наголошує, що досить важливим показником є рівень здоров'я населення, бо саме від нього залежать показники смертності, народжуваності, працездатності тощо. Ємельянова К.С. пропонує концепцію соціального розвитку населення України на засадах соціальних пріоритетів та суспільних цінностей. Дехтяр Я.Р. та Білопольська В.М. розробили концептуальні і організаційні основи створення ефективного механізму фінансування соціального захисту населення України в умовах соціально-орієнтованих реформ.

Метою статті є визначення основних завдань соціальної статистики під час вивчення соціального захисту населення і аналіз існуючих соціальних показників розвитку населення, їх вагомості та актуальності на даний момент, розробка додатково необхідних показників для більш чіткої характеристики соціального стану населення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Система соціального захисту являє собою комплекс державних та суспільних соціально-економічних заходів, які законодавчо закріплені і є гарантіями матеріального забезпечення певним категоріям населення у випадку відсутності чи втрати ними постійних джерел доходу. Ці заходи гарантують також матеріальну підтримку малозабезпечених груп населення.

Основними завданням соціальної статистики під час вивчення соціального захисту населення на нашу думку є одержання та аналіз даних щодо:

- чисельності і структури населення, яке потребує соціального захисту;
- діючої системи соціального захисту й рівнів охоплення цією системою різних груп населення;
- розмірів виплат різним категоріям населення, охопленого заходами соціального захисту;
- відповідності виплат соціальним нормативам споживання.

Серед заходів, спрямованих на соціальний захист населення, виділяємо ті, які спрямовані на:

- 1) матеріальне забезпечення економічно активного населення через соціальне страхування на випадок безробіття та тимчасової непрацездатності;

2) пенсійне забезпечення непрацездатних осіб, які мають право на пенсію;

3) матеріальну підтримку домогосподарств (сімей) з дітьми;

4) соціальну допомогу малозабезпеченим домогосподарствам (сім'ям);

5) соціальне обслуговування пенсіонерів, інвалідів і самотніх непрацездатних осіб у будинках-інтернатах і центрах соціального обслуговування, а також самотніх непрацездатних громадян відділеннями соціальної допомоги вдома;

6) надання компенсації та пільг населенню, яке постраждало від техногенних, екологічних і природних катастроф;

7) одержання пільг і гарантій особами, які мають статус ветерана війни, праці та військової служби;

8) підтримку життєвого рівня в умовах інфляції шляхом своєчасного підвищення мінімальних розмірів заробітної плати, пенсії, стипендії та грошової допомоги населенню з мінімальними доходами.

Індекс споживчих цін (індекс інфляції) є одним з найважливіших показників і використовується для вирішення багатьох питань державної політики, перегляду грошових доходів населення, вирішення правових спорів тощо. Індекс споживчих цін характеризує зміну вартості фіксованого набору споживчих товарів, що найчастіше споживаються населенням, у поточному періоді порівняно з базисним. Так, у січні-квітні 2016 року відносно січня-квітня 2015 року дорівнює 124,6 %, а у січні-квітні 2015 року відносно січня-квітня 2014 року він склав 142,7 %. Показники, як бачимо, невтішні. Назріває необхідність підвищення вище перелічених виплат, допомог, посилення заходів, спрямованих на соціальний захист населення [4].

Соціальний захист населення може бути реалізований у вигляді соціального забезпечення і соціальної допомоги [1, 3].

Соціальне забезпечення населення є гарантованим. Інструмент його здійснення й матеріальну основу становить загальнообов'язкове державне соціальне страхування громадян. Воно являє собою комплекс заходів, обов'язків і гарантій, що передбачає надання соціального захисту населенню за рахунок грошових фондів (через страхові внески, які сплачуються роботодавцями й громадянами) та із бюджетних і інших джерел, передбачених законодавством. Обов'язковий характер соціального страхування забезпечується обов'язковістю страхових платежів, держконтролем за правильністю та своєчасністю надходження платежів. Він полягає також у забезпеченні населення певними видами соціального захисту на умовах і за нормами, встановленими законодавством [5].

Відповідно до законодавства в Україні передбачені такі види загальнообов'язкового державного соціального страхування: пенсійне страхування; медичне страхування; страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності й витратами, зумовленими народженням і похованням; страхування від нещасних випадків на виробництві і

професійних захворювань, що спричинили втрату працездатності; страхування на випадок безробіття.

Соціальне забезпечення за рахунок фондів обов'язкового соціального страхування здійснюється у випадках тимчасової непрацездатності; вагітності та пологів, догляду за малолітньою дитиною; інвалідності, хвороби; досягнення пенсійного віку; смерті годувальника; безробіття; нещасного випадку на виробництві; професійного захворювання. Крім того, за рахунок цих фондів надаються соціальні послуги й інші матеріальні виплати, пов'язані із соціальним захистом населення.

Соціальна допомога на відміну від соціального забезпечення не є гарантованою. Вона надається за рішенням відповідних органів з урахуванням існуючих у суспільстві критеріїв для призначення такої допомоги. Надається соціальна допомога в індивідуальному порядку найменш захищеним категоріям населення за рахунок коштів із державного і місцевих бюджетів.

Розрізняють такі види соціальної допомоги: пенсії, допомоги, субсидії, пільги.

Пенсія є основним видом матеріального забезпечення літніх і непрацездатних громадян. На пенсійне забезпечення непрацездатного населення припадає значна частина соціального захисту. Нині в Україні ведеться робота з реформування всієї системи соціального захисту, насамперед пенсійного забезпечення, з урахуванням міжнародних стандартів, що сформувався в умовах ринкової економіки. Основною метою реформування пенсійної системи є забезпечення належного рівня життя людей похилого віку на засадах соціальної справедливості, гармонізації відносин між поколіннями та сприяння економічному зростанню.

Чинним законодавством встановлено два види пенсій — трудові й соціальні.

На трудову пенсію мають право особи, зайняті суспільно корисною працею, з урахуванням виробничого стажу. Трудові пенсії поділяються на:

- пенсії за віком, які призначаються в разі досягнення особами верхньої межі працездатного віку і наявності виробничого стажу роботи від 25 років для чоловіків та 20 років — для жінок. Для окремих категорій населення, що працюють в особливих умовах, у зв'язку з установленими пільгами верхня межа призначення трудової пенсії знижується на певну кількість років;

- пенсії за вислугу років, які призначаються незалежно від досягнення пенсійного віку громадянам, зайнятим на державній і військовій службі, у правоохоронних органах, інших установах, робота в яких призводить до втрати професійної працездатності або непридатності до настання пенсійного віку;

- пенсії за інвалідністю, які призначаються особам, що мають стійке порушення здоров'я у зв'язку з розладом функцій організму,

зумовленим захворюванням, унаслідок травм або вроджених дефектів, які призводять до обмеження життєдіяльності і, як наслідок, до необхідності соціальної допомоги та захисту. Залежно від ступеня зниження життєдіяльності встановлюються три групи інвалідності, згідно з якими визначається розмір пенсії за інвалідністю;

- пенсії, які призначаються через втрату годувальника. Ця пенсія є одним з видів соціального забезпечення непрацездатних членів сім'ї у випадках, коли сім'я втрачає годувальника.

Соціальні пенсії призначаються непрацездатній частині населення, яка не має права на призначення трудової пенсії.

Допомоги як вид соціального захисту являють собою грошові виплати, що призначаються в разі настання певних обставин. За тривалістю виплати допомоги поділяються на разові, щомісячні й періодичні. За цільовим призначенням розрізняють:

- допомоги, які виплачуються замість утраченого з поважної причини заробітку протягом нетривалого періоду часу в розмірі, що дорівнює чи наблизений до утраченого заробітку. Право на одержання такої допомоги мають переважно працюючі громадяни.

- інші види допомоги, які являють собою додаткову допомогу до основних джерел доходу з метою покриття додаткових витрат домогосподарства (сім'ї).

З усіх видів допомог, які є засобом соціального захисту населення, виділяємо три групи:

1) допомога з тимчасової непрацездатності внаслідок хвороби, трудового каліцтва або професійного захворювання;

2) значна кількість допомог, спрямованих на надання допомоги сім'ям з дітьми;

3) допомоги з безробіття.

Іншим видом соціальної допомоги є державна допомога малозабезпеченим сім'ям. Вона являє собою щомісячну допомогу, яка надається малозабезпеченим сім'ям у грошовій формі в розмірі, який залежить від величини середньомісячного сукупного доходу сім'ї. При цьому малозабезпеченою є сім'я, яка з поважних або незалежних від неї причин має середньомісячний сукупний дохід, нижчий за прожитковий мінімум для сім'ї.

Поряд з виплатою пенсій та допомог важливим елементом системи соціального захисту є соціальне обслуговування людей похилого віку, непрацездатних і дітей-сиріт. Люди похилого віку й інваліди, включаючи дітей-інвалідів, одержують комплекс соціальних послуг під час їх перебування в будинках-інтернатах. Ці медико-соціальні установи призначені для постійного проживання старих та інвалідів, які потребують догляду, побутового і медичного обслуговування. У період перебування в будинках-інтернатах їм надається житло, харчування, одяг, медична і лікарська допомога, соціально-побутове обслуговування.

Іншою суттєвою послугою є безкоштовне утримання дітей-сиріт і дітей, що залишилися без піклування батьків, у лікувально-

профілактичних та навчально-виховних установах, а також у дитячих будинках сімейного типу. Нині дедалі більшого поширення набуває соціальна допомога вдома й у територіальних центрах медико-соціального обслуговування.

Субсидії є однією з форм грошової допомоги малозабезпеченим сім'ям. Основним призначенням їх є відшкодування витрат сімей на оплату окремих послуг. Згідно з програмою житлових субсидій, яка нині діє в Україні, малозабезпечені верстви населення (переважно сім'ї, у складі яких є пенсіонери, інваліди, багатодітні сім'ї та ін.) отримують субсидії на житлово-комунальні послуги і використання газу й твердого палива.

Пільги — важлива форма соціального захисту. Вони встановлюються у законодавчому порядку певним категоріям населення, які мають спеціальний соціальний статус: ветерана війни (учасники бойових дій, інваліди війни, учасники війни), ветерана праці або ветерана військової служби. Усі види пільг, встановлених законодавством для ветеранів, можна поділити на такі групи: пенсійні пільги; пільги з праці та працевлаштування; пільги з медичного обслуговування, протезування, санаторно-курортного лікування й забезпечення допомогою за тимчасової непрацездатності; житлово-комунальні пільги (субсидії); пільги з податків і зборів; пільги з проїзду у громадському транспорті.

Статистичне спостереження за функціонуванням системи соціального захисту є необхідним для оцінки ефективності заходів щодо соціальної підтримки населення [2]. В нинішніх умовах в Україні склалися сприятливі умови для проведення такого роду досліджень, оскільки категорії населення, види, форми та норми соціального захисту чітко визначені й регламентовані законодавством і можуть бути кількісно виміряні, а до інформації, здобутої в результаті статистичного спостереження, можна застосувати різні статистичні методи аналізу.

Джерелами інформації про соціальний захист населення є

- переписи і поточний облік населення;
- обстеження домогосподарств;
- дані медичної статистики про загальну й професійну захворюваність, виробничий травматизм, про інвалідність;
- дані служб соціального захисту про чисельність літніх осіб, непрацездатних і дітей, що потребують повної опіки з боку держави; чисельність і склад населення, що одержує пенсії, допомоги та інші види соціального забезпечення і соціальної допомоги; про розміри допомоги тощо.

Звичайно, найкращим та найповнішим джерелом інформації є перепис населення, але наступний планується лише в 2020 році.

Інформацію стосовно видів пенсій, допомог і інших форм надають органи соціального захисту, а також різноманітні фонди соціального страхування. Для оцінювання стану й ефективності політики соціального захисту населення соціальна статистика забезпечує органи управління і суспільство в цілому інформацією щодо:

- чисельності, складу і динаміки населення, яке потребує соціального захисту, у тому числі державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям;

- чисельності та складу населення, основним джерелом доходів якого є виплати із соціального забезпечення й соціальної допомоги, а також відповідності доходів цього населення чинним соціальним нормативам;

- частки виплат із соціального захисту в сукупному доході всього населення, у соціальних групах і групах з різним розміром середньодушового сукупного доходу;

- обсягу витрат на соціальний захист населення в цілому і за його окремими видами та джерелами витрат.

Існує невідповідність між зобов'язаннями і фінансовою забезпеченістю напрямків соціального захисту населення нашої держави. Черговою проблемою в досліджуваній сфері є і те, що оплата праці, хоча і зростає, достатньо швидко, в той же час є дуже низькою і не відповідає реальній вартості робочої сили.

Необхідно звернути увагу на ті проблеми, наявність яких стримує ефективність механізму фінансування соціального захисту населення України: недосконалість законодавства у сфері фінансування соціального захисту населення; низький рівень охоплення бідного населення соціальним захистом (усього лише 56,8% бідних одержують який-небудь вид соціального захисту); низький рівень адресності при наданні соціальної підтримки, несправедливий розподіл державних соціальних трансфертів (менше 23% від їх загальної суми потрапляють до бідних, інша надається небідному населенню); високий рівень безробіття населення працездатного віку (за методологією МОП) в середньому за 2015 рік становив 9,5% економічно активного населення відповідного віку, що обумовлює зниження рівня соціального захисту населення; мала чисельність середнього класу (тільки 5%), який повинен стати рушійною силою розвитку економіки та важливим чинником соціальної стабільності; низький розмір пенсій (на превеликий жаль 65% населення України отримує мінімальну пенсію 1074 грн., коли як прожитковий мінімум – 1330 грн. (станом на квітень 2016 року) [4,5]. Наявність такого каскаду проблем обумовила необхідність розробки концепції удосконалення механізму фінансування соціального захисту населення України. Концепція представляє собою синтез мети, принципів, змісту стратегії для досягнення мети, методів, моделей та інструментів реалізації стратегії та критеріїв оцінки ефективності механізму фінансування соціального захисту населення України.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Проаналізувавши соціальні показники розвитку населення, які використовує держава, виділено наступні аспекти. За даними показників грошового характеру ми бачимо стратегію до збільшення розмірів заробітних плат, пенсій та соціальних виплат. Це складає враження позитивної динаміки соціального розвитку у країні. Але якщо поряд із

рівнем підвищення виплат населенню, проаналізувати й підвищення вартості життя, то виражено чіткий розрив між об'ємами цих сум. Показники соціального розвитку та рівня життя населення України матимуть позитивну динаміку тоді, коли буде проводитись комплексне вдосконалення соціальних умов життя людини. Вирішення основних завдань соціальної статистики під час вивчення соціального захисту населення України є невід'ємною складовою ефективного функціонування держави та підтримки незахищених верств населення. Розвиток системи соціального захисту населення повинен стати невід'ємною складовою соціальної політики держави, головною функцією якої є забезпечення високих стандартів рівня і якості життя населення.

Список використаних джерел

1. Халецька А.А. Соціальний захист населення України: теорія і практика державного управління: монографія / А.А. Халецька. – Донецьк: Юго-Восток, 2010. – 429 с.
2. Шамилева Л.Л. Статистическое моделирование и прогнозирование: курс лекций. Учебное пособие / Л.Л. Шамилева. – Донецк: Каштан, 2008. – 310 с.
3. Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>
4. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
5. Офіційний сайт Міністерства соціальної політики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mlsp.gov.ua>.

Spisok vikoristanih dzherel

1. Halec'ka A.A. Social'nij zahist naselelnja Ukraïni: teorija i praktika derzhavnogo upravlinnja: monografija / A.A. Halec'ka. – Donec'k: Jugo-Vostok, 2010. – 429 s.
2. Shamileva L.L. Statisticheskoe modelirovanie i prognozirovanie: kurs lekcij. Uchebnoe posobie / L.L. Shamileva. – Doneck: Kashtan, 2008. – 310 s.
3. Oficijnij sajт Verhovnoï Radi Ukraïni [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: <http://www.rada.gov.ua>
4. Oficijnij sajт Derzhavnoï sluzhbi statistiki Ukraïni [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
5. Oficijnij sajт Ministerstva social'noï politiki Ukraïni [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: <http://www.mlsp.gov.ua>.

Synuk N.V. Main tasks of social statistics in the study of social protection Ukraine. The article highlights the issues of the demographic crisis and the low level of development in Ukraine. Indicators of social development and social stability are critically low. Every year the population of Ukraine decreases, social protection weakens, living conditions and development change only for the worse. Social Development Program of Ukraine is

superficial and is not always implemented. Social protection weakens year by year, even those who have jobs and housing do not feel safe and do not have confidence in the future. The article represents the problem of social statistics in the study of social protection Ukraine, analyzes some key indicators, and proposes a number of measures of social protection and social support.

In our opinion, the main objective of social statistics in the study of social protection is to obtain and analyze data on the size and structure of the population in need of social protection; the current system of social protection and levels of coverage this system different groups; the size of payments to different categories of people covered by social protection measures; adequacy of benefits social norms of consumption. Solving basic problems of social statistics in the study of social protection Ukraine are an integral part of the effective functioning of the state and its social policy, the main function of which is to ensure high standards of life quality and support for vulnerable groups.

Keywords: social security, social assistance, social implementation, social services, social insurance, social guarantees, minimal wages, pensions, benefits, subsidies, consumer price index, the social program.

Отримано 11.05.2016

УДК 159.922.73:316.624-056.49

В. І. Співак
fksp@ukr.net

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ З «ВАЖКОВИХОВУВАНИМИ» ШКОЛЯРАМИ

Співак В. І. Особливості психолого-педагогічної роботи з «важковиховуваними» школярами. У статті здійснюється вивчення особливостей поведінки учнів з «відхиленнями» у поведінці. Теоретично окреслюються поняття «важковиховувані учні», соціально-педагогічні умови їх появи, визначаються основні принципи, шляхи та засоби перевиховання педагогічно занедбаних школярів. Виявляються прояви девіантної поведінки та визначаються на основі загально педагогічних чинників основні етапи роботи, спрямовані на перевиховання «важковиховуваних учнів». Чітко визначаються мета, принципи консультативно-коригуючої роботи. Розроблена система психокорекційної роботи може бути використана психологами та соціальними педагогами, працівниками у своїй професійній діяльності з подібним контингентом школярів.